

UZASADNIENIE

Potrzeba i cel wydania ustawy

Korzystanie z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych w szkołach jest zagadnieniem ważkim społecznie. Aktualnie warunki wnoszenia i korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły publicznej są regulowane w statucie szkoły, a ich przestrzeganie jest obowiązkiem ucznia, co wynika z art. 99 pkt 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą – Prawo oświatowe”.

Nie ulega wątpliwości, że uzależnienie dzieci i młodzieży, które jest zjawiskiem coraz częstszym (71 % młodych ludzi ankietowanych w Diagnozie Młodzieży 2026 wskazało, że czują, że są uzależnieni od telefonów komórkowych – P. Rabiej (red.), *Diagnoza Młodzieży 2026*, Warszawa 2026, <https://www.gov.pl/attachment/947513a7-db19-446d-b9ea-774dcf631333> (dostęp: 18 marca 2026 r.), s. 7), ma negatywny wpływ na wyniki edukacyjne uczniów. Potwierdzają to inne badania naukowe. Badania prowadzone przez Uniwersytet Stanforda i Mental Health Foundation wykazały, że nadmierna ekspozycja na urządzenia mobilne u dzieci prowadzi do zwiększonych wahań nastroju, problemów z koncentracją i większego ryzyka depresji. To zaś prowadzi do wycofania społecznego i pogorszonego funkcjonowania emocjonalnego w grupie rówieśniczej. Podobny wniosek płynie z raportu OECD z 2024 r., w którym wykazano, że uczniowie deklarowali problemy z koncentracją, opóźnienia w realizacji zadań oraz niższe poczucie przynależności do społeczności szkolnej w sytuacji korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych w trakcie zajęć edukacyjnych (OECD, *Students, digital devices and success*, https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/05/students-digital-devices-and-success_621829ff/9e4c0624-en.pdf; dostęp: 18 marca 2026 r.).

Fakt, że telefony komórkowe i inne urządzenia elektroniczne są dla szkół problemem, znajduje z kolei swoje odzwierciedlenie chociażby w wynikach badania przeprowadzonego w 2023 r. przez Pew Research Center. Tam, aż 72 % nauczycieli w szkołach średnich (*high schools*) zadeklarowało, że rozproszenie uwagi uczniów powodowane korzystaniem z telefonów komórkowych jest poważnym problemem (Pew Research Center, *72% of U.S. high school teachers say cellphone distraction is a major problem in the classroom*, <https://www.pewresearch.org/short-reads/2024/06/12/72-percent-of-us-high-school-teachers-say-cellphone-distraction-is-a-major-problem-in-the-classroom/>; dostęp: 18 marca 2026 r.).

Obecny stan prawny powoduje, że odpowiedzialność w zakresie ustalania zasad korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły jest sędziowana na szkoły. To rozwiązanie nie jest w pełni efektywne, ponieważ nawet w szkołach prowadzonych przez jeden organ mogą obowiązywać różne, odmienne regulacje w tym zakresie. Tymczasem, wprowadzenie regulacji centralnych (ustawowych) „mogłoby stanowić prawne umocowanie dla działań szkoły” i „przyczyniłoby się do skuteczniejszej egzekucji zasad i eliminacji poczucia osamotnienia wśród dyrektorów i nauczycieli w zmaganiach z tym problemem (wyrażających opinię, że są w tej „walce” pozostawieni samym sobie)” (M. Koss-Goryszewska, M. Ostaszewski, F. Purgał, *Główne wnioski z badań i możliwe scenariusze działań w zakresie regulacji dotyczących urządzeń mobilnych w środowisku szkolnym*, Warszawa 2025, s. 5).

Co ważne, przeprowadzony w marcu 2025 r. sondaż Fundacji Centrum Badania Opinii Społecznej (CBOS) wykazał, że aż 71 % respondentów preferuje, aby „we wszystkich szkołach w Polsce obowiązywały takie same zasady dotyczące korzystania przez uczniów ze smartfonów”. Za utrzymaniem obecnej regulacji (autonomiczna decyzja każdej szkoły lub placówki) opowiedziało się zaś jedynie 25 % badanych (Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej, *Zakaz korzystania ze smartfonów w szkołach*, https://www.cbos.pl/PL/publikacje/news_tekst.php?nr=8/2025; dostęp: 18 marca 2026 r.). To zatem jasno pokazuje, że Polacy preferują, aby regulacje dotyczące korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych zostały ustalone na poziomie centralnym, co uzasadnia procedowanie niniejszego projektu ustawy.

Wprowadzony w innych państwach zakaz korzystania z telefonów komórkowych w szkołach wywarł pozytywny wpływ na uczniów, ich relacje społeczne oraz wyniki edukacyjne. Potwierdzeniem tego są wyniki między innymi następujących badań:

- 1) A. Sungu i in., *Removing Phones from Classrooms Improves Academic Performance*, 2025, z którego wynika, że wprowadzenie zakazu korzystania z telefonów komórkowych: zmniejsza częstotliwość rozmów między uczniami i innych zachowań zakłócających zajęcia, prowadzi do rzadszego korzystania z telefonów nie tylko przez uczniów, ale i przez nauczycieli, jak również tworzy poczucie wśród nauczycieli, że uczniowie są bardziej zaangażowani w czasie zajęć;
- 2) P. Beneito, Ó. Vicente-Chirivella, *Banning mobile phones in schools: evidence from regional-level policies in Spain*, „Applied Economics Analysis” 2022, nr 30(90),

w którym analizowano skutki wprowadzenia omawianego zakazu w dwóch hiszpańskich regionach (Galicji i Kastylii-La Manchy). Badanie wykazało poprawę wyników uczniów w testach PISA – w Galicji wzrost ten był ekwiwalentem 0,6–0,8 roku nauki w matematyce oraz około 0,72 do niemal jednego roku nauki w naukach przyrodniczych, jak również obniżenie liczby zgłaszanych przypadków nękania o kilkanaście procent;

- 3) L.-P. Beland, R. Murphy, *Ill Communication: Technology, distraction & student performance*, „Labour Economics” 2016, vol. 41, <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0927537116300136> (dostęp: 18 marca 2026 r.), które, po zbadaniu wyników edukacyjnych uczniów z 4 brytyjskich miast wykazało, że po wprowadzeniu zakazu korzystania z telefonów komórkowych w szkołach zwiększają się wyniki edukacyjne uczniów, w szczególności tych, którzy wcześniej osiągali słabe wyniki;
- 4) R.S. Melattinkara, *Smart Devices in Classrooms and Academic Performance: A Causal-Comparative Study of Academic Performance at Los Angeles Area High Schools*, 2021 (roprawa doktorska; abstrakt dostępny tu: [https://eric.ed.gov/?q=ipad&ff1=eduHigh+Schools&ff2=locCalifornia+\(Los+Angeles\)&id=ED642154](https://eric.ed.gov/?q=ipad&ff1=eduHigh+Schools&ff2=locCalifornia+(Los+Angeles)&id=ED642154); dostęp: 18 marca 2026 r.), które przeprowadziło badania w szkołach w Los Angeles dotyczące wpływu korzystania z telefonów komórkowych podczas zajęć z matematyki i języka angielskiego (języka ojczystego w USA). Z badań wynika, że korzystanie z telefonów komórkowych podczas tych zajęć miało negatywny wpływ na wyniki edukacyjne badanych licealistów;
- 5) S. Abrahamsson, *Smartphone Bans, Student Outcomes and Mental Health*, „Discussion Paper Series in Economics” 2024, nr 1, Norwegian School of Economics, https://ideas.repec.org/p/hhs/nhhco/2024_001.html (dostęp: 18 marca 2026 r.), które skupiało się głównie na uczennicach i które udowodnia, że wprowadzenie omawianego zakazu nie tylko obniża poziom dręczenia (*bullying*), ale też zwiększa średnią ocen uczennic;
- 6) E. Bar i in., *Student perspectives on banning mobile phones in South Australian secondary schools: A large-scale qualitative analysis*, „Computers in Human Behavior” 2025, nr 167, które przeprowadziło badanie ankietowe wśród 1549 uczniów z australijskich szkół. W ankietach uczniowie wskazywali, że po wprowadzeniu zakazu

odczuwają pozytywny wpływ na ich relacje społeczne „twarzą w twarz”, zdrowie oraz zaangażowanie podczas zajęć edukacyjnych.

Decyzja o przygotowaniu projektu ustawy znajduje uzasadnienie nie tylko w wynikach badań naukowych obrazujących pozytywny wpływ zakazu korzystania z telefonów komórkowych na uczniów, ale również w badaniach sondażowych przeprowadzonych w 2025 r. w Polsce.

Przywoływany już wcześniej wynik sondażu Centrum Badania Opinii Społecznej (Centrum Badania Opinii Społecznej, Zakaz korzystania ze smartfonów w szkołach, https://www.cbos.pl/PL/publikacje/news_tekst.php?nr=8/2025; dostęp: 18 marca 2026 r.) wskazuje bowiem następujące wyniki odpowiedzi respondentów na pytanie: „Czy, Pana(i) zdaniem, w szkołach i placówkach oświatowych powinien być zakaz używania smartfonów czy też nie powinno być takiego zakazu?”:

- 1) zdecydowanie tak – 47 %;
- 2) raczej tak – 26 % (łącznie odpowiedzi pozytywne: 73 %);
- 3) trudno powiedzieć – 6 %;
- 4) raczej nie – 14 %;
- 5) zdecydowanie nie – 7 % (łącznie odpowiedzi negatywne: 21 %).

Podobne wyniki przedstawia sondaż IBRiS na zlecenie „Rzeczypospolitej” przeprowadzony w kwietniu 2025 r. (J. Ćwiek-Świdecka, *Sondaż: Polacy popierają zakaz smartfonów w szkole*, <https://www.rp.pl/edukacja/art42205651-sondaz-polacy-popieraja-zakaz-smartfonow-w-szkole>; dostęp: 18 marca 2026 r.). Odpowiedzi respondentów na pytanie: „Czy używanie przez uczniów telefonów komórkowych w szkołach powinno być zakazane?” kształtowały się następująco:

- 1) zdecydowanie tak – 37,8 %;
- 2) raczej tak – 21,8 % (łącznie odpowiedzi pozytywne: 59,6 %);
- 3) nie wiem – 12,7 %;
- 4) raczej nie – 13,9 %;
- 5) zdecydowanie nie – 13,8 % (łącznie odpowiedzi negatywne: 27,7 %).

Biorąc pod uwagę przywołane wyżej wyniki badań oraz sondaży, zdecydowano o przygotowaniu niniejszego projektu ustawy.

Rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana

Aktualnie warunki wnoszenia i korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły publicznej są regulowane w statucie szkoły, a ich przestrzeganie jest obowiązkiem ucznia, co wynika z art. 99 pkt 4 ustawy – Prawo oświatowe. W zakresie szkół niepublicznych natomiast art. 172 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe stanowiący o wymaganej zawartości statutowych takich szkół nie zawiera punktu dotyczącego wnoszenia i korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych, co pozwala szkołom niepublicznym regulować to zagadnienie swobodnie.

Ministerstwo Edukacji Narodowej nie zbiera danych, w ilu szkołach (szczególnie podstawowych) obecnie jest wprowadzony zakaz korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych, a w ilu warunki te zostały określone bardziej liberalnie. Poszczególne badania naukowe pozwalają jednak oszacować, że odsetek szkół z całkowitym zakazem korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych przekracza połowę szkół w Polsce (jeden z raportów wskazuje, że odsetek ten to „niemal 60 %” – zob. K. Głomb, A. Książ (red.), *Kompetencje przyszłości w czasach cyfrowej dysrupcji. Studium wyzwań dla Polski w perspektywie roku 2030*, Warszawa 2019, s. 39).

Przewidywane skutki prawne, w tym różnice między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Przewiduje się wprowadzenie następujących regulacji:

1) dodanie w rozdziale 5 ustawy – Prawo oświatowe (dotyczącym szkół publicznych), po art. 98 nowego art. 98a. W tym artykule zostaną określone:

- a) w przypadku szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży oraz szkół artystycznych realizujących kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej:
 - zakaz korzystania przez uczniów z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych umożliwiających porozumiewanie się na odległość lub rejestrowanie obrazu lub dźwięku podczas pobytu na terenie szkoły oraz
 - obowiązek określenia w statucie szkoły warunków wnoszenia na teren szkoły telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych umożliwiających porozumiewanie się na odległość lub rejestrowanie obrazu lub dźwięku,

- b) w przypadku szkół podstawowych dla dorosłych, szkół ponadpodstawowych oraz pozostałych szkół artystycznych – obowiązek określenia w statucie szkoły warunków albo zakazu korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych umożliwiających porozumiewanie się na odległość lub rejestrowanie obrazu lub dźwięku podczas pobytu na terenie szkoły oraz warunków wnoszenia telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych umożliwiających porozumiewanie się na odległość lub rejestrowanie obrazu lub dźwięku na teren tej szkoły, z uwzględnieniem wyjątków, o których mowa w lit. c,
- c) wyjątki od zakazu, o którym mowa w lit. a i b, stosowane, gdy:
- nauczyciel wyrazi zgodę na skorzystanie z telefonu komórkowego lub innego urządzenia elektronicznego umożliwiającego porozumiewanie się na odległość lub rejestrowanie obrazu lub dźwięku z powodów dydaktyczno-wychowawczych,
 - dyrektor szkoły, w formie pisemnej, wyrazi zgodę, aby uczeń ze względu na chorobę, niepełnosprawność lub inne szczególne potrzeby mógł korzystać z telefonu komórkowego lub innego urządzenia elektronicznego umożliwiającego porozumiewanie się na odległość lub rejestrowanie obrazu lub dźwięku podczas pobytu na terenie szkoły,
 - wystąpi bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia osób przebywających na terenie szkoły,
- d) negatywne konsekwencje za naruszenie powyższych warunków lub zakazów. Szkoła będzie stosowała:
- działania wychowawcze służące kształtowaniu postaw i właściwego zachowania uczniów lub
 - kary, o których mowa w art. 98 ust. 1 pkt 19 ustawy – Prawo oświatowe (kary określone w statucie szkoły).

W związku z zastosowaniem powyższych działań lub kar będzie możliwe, na zasadach ogólnych, obniżenie oceny zachowania (jako że przestrzeganie warunków i zakazów obowiązujących w szkole jest jednym z kryteriów ustalania oceny zachowania),

- e) przepis gwarantujący odpowiednie stosowanie ww. norm w szkołach artystycznych realizujących kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej i liceum ogólnokształcącego.

Sposób praktycznego egzekwowania zakazu nie jest materią ustawową i jest pozostawiony do autonomicznej decyzji danej szkoły. Każda szkoła wie najlepiej, czy w jej przypadku sprawdzą się np. półki, tzw. kieszonki na telefony czy inne rozwiązania, które są przyjęte w danej szkole.

Zakaz obejmuje uczniów. Nie obejmuje natomiast nauczycieli i innych pracowników szkół;

2) dodanie w art. 98 w ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe, po pkt 17 nowego pkt 17a wskazującego, że w statucie szkoły:

- a) w przypadku szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży oraz szkół artystycznych realizujących kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej – określa się warunki wnoszenia na teren szkoły telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych umożliwiających porozumiewanie się na odległość lub rejestrowanie obrazu lub dźwięku podczas pobytu na terenie tej szkoły,
- b) w przypadku szkół podstawowych dla dorosłych, szkół ponadpodstawowych, szkół artystycznych realizujących kształcenie ogólne w zakresie liceum ogólnokształcącego i szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne – określa się warunki lub zakaz korzystania przez uczniów z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych umożliwiających porozumiewanie się na odległość lub rejestrowanie obrazu lub dźwięku podczas pobytu na terenie tej szkoły oraz warunki wnoszenia przez uczniów telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych umożliwiających porozumiewanie się na odległość lub rejestrowanie obrazu lub dźwięku na teren szkoły.

Dodanie tego przepisu jest konsekwencją wprowadzenia art. 98a ustawy – Prawo oświatowe i służy uspoźnieniu projektowanego aktu prawnego;

3) uchylenie w art. 99 ustawy – Prawo oświatowe pkt 4, co jest konsekwencją ww. zmian. Obecnie art. 99 pkt 4 ustawy – Prawo oświatowe przewiduje bowiem, że warunki wnoszenia i korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły są określone w statucie szkoły. Skoro wprowadza się nowy przepis na poziomie ustawowym dotyczący zakazu oraz warunków wnoszenia i korzystania z telefonu komórkowego i innych

urządzeń elektronicznych, konieczne jest uchylenie punktu odmiennie regulującego ww. zagadnienie;

4) dodanie w art. 172 w ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe, po pkt 5 nowego pkt 5a wskazującego, że w statucie szkoły niepublicznej określa się warunki wnoszenia przez uczniów na teren szkoły telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych umożliwiających porozumiewanie się na odległość lub rejestrowanie obrazu lub dźwięku oraz warunki albo zakaz korzystania przez uczniów z tych telefonów komórkowych i urządzeń podczas pobytu na terenie tej szkoły, z tym że statut szkoły ma uwzględniać wyjątki, o których mowa w regulacji dla szkół publicznych określonej w art. 98a ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe.

Projektowana ustawa wejdzie w życie z dniem 1 września 2026 r. Projekt ustawy będzie zawierał przepis przejściowy umożliwiający odpowiednio szkołom i placówkom, w których funkcjonują szkoły, oraz zespołom szkół i placówek dostosowanie swoich statutów do dnia 31 października 2026 r.

Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze i finansowe

Zgodnie z pierwszym rozdziałem uzasadnienia, zaprezentowane badania naukowe pokazują pozytywny wpływ wprowadzanego zakazu na uczniów, ich zdrowie, wyniki edukacyjne oraz relacje społeczne. Wpływ projektu ustawy na obywateli (uczniów) będzie zatem pozytywny, biorąc pod uwagę wyniki zaprezentowanych badań.

Jedno z przywołanych badań opisywało również to, że zakaz korzystania z telefonów i innych urządzeń elektronicznych umożliwiających porozumiewanie się na odległość lub rejestrowanie obrazu lub dźwięku dla uczniów miał również wpływ na nauczycieli, którzy rzadziej korzystali z własnych urządzeń elektronicznych.

Projekt ustawy zdejmie ponadto ze szkół odpowiedzialność za ustalanie warunków korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych umożliwiających porozumiewanie się na odległość lub rejestrowanie obrazu lub dźwięku we własnym statucie, co mogło rodzić spory wewnątrz społeczności szkolnych. Wprowadzenie centralnego zakazu pozwoli na to, aby społeczności szkolne nie musiały samodzielnie ustalać tych warunków. To przyczyni się „do skuteczniejszej egzekucji zasad i eliminacji poczucia osamotnienia wśród dyrektorów i nauczycieli w zmaganiach z tym problemem” (M. Koss-Goryszewska, M. Ostaszewski, F. Purgał, Główne wnioski z badań i możliwe scenariusze działań w zakresie regulacji dotyczących urządzeń mobilnych w środowisku szkolnym, Warszawa 2025, s. 5).

Przewiduje się ponadto, że ze względów zdrowotnych uczeń będzie mógł skorzystać z telefonu komórkowego. Z tego względu nie wystąpi zagrożenie, że rodzice nie będą mieli kontaktu ze swoimi dziećmi w razie nagłej potrzeby zdrowotnej. Tak samo, nauczyciel będzie mógł wyrazić zgodę na skorzystanie z urządzenia z powodów dydaktyczno-wychowawczych. Jednym z powodów wychowawczych z całą pewnością może być nagła konieczność kontaktu z rodzicem. Nic nie stoi ponadto na przeszkodzie kontaktowi z rodzicem za pośrednictwem np. telefonu w sekretariacie szkoły.

Projekt ustawy wpłynie na uczniów z niepełnosprawnościami w taki sam sposób, jak na pozostałych uczniów. Warto w tym miejscu wskazać, że jeden z dwóch przewidzianych wyjątków od wprowadzanego zakazu będzie dotyczył konieczności umożliwienia uczniowi korzystania z telefonu komórkowego lub innego urządzenia elektronicznego z powodu choroby, niepełnosprawności lub innych szczególnych potrzeb. Projekt ustawy nie wpływa na sytuację osób starszych.

Skutki społeczne wprowadzanych regulacji będą zatem pozytywne, jako że pozytywnie wpłyną na zdrowie, relacje społeczne i wyniki edukacyjne uczniów (dzieci i młodzieży, których ochrona jest obowiązkiem Rzeczypospolitej Polskiej).

Projekt ustawy nie wywołuje istotnych skutków gospodarczych.

Projekt ustawy nie generuje ponadto skutków finansowych.

Oświadczenia końcowe

Nie zakłada się wydawania aktów wykonawczych do projektu ustawy.

Projekt wpływa na sektor małych i średnich przedsiębiorstw jedynie pośrednio, przez nałożenie na szkoły lub placówki działające w systemie oświaty, w tym niepubliczne, które małe lub średnie przedsiębiorstwa mogą prowadzić, obowiązku w zakresie uregulowania w statucie szkoły niepublicznej warunków wnoszenia oraz warunków albo zakazu korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na ich terenie. Projekt nie zawiera natomiast przepisów określających zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677, z późn. zm.) projekt ustawy został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projektowana ustawa nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach dotyczących sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych.

Projekt ustawy nie wymagał przedstawienia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, celem uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia projektu.

Projektowane przepisy są zgodne z zasadami proporcjonalności, uzasadnionego i niedyskryminującego charakteru, w szczególności nie zawierają regulacji, które wprowadzałyby dyskryminację ze względu na wiek, płeć, orientację seksualną, obywatelstwo, miejsce zamieszkania czy jakąkolwiek inną przyczynę.

Odnosząc się do § 12 pkt 1 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2026 r. poz. 300), należy stwierdzić, że projekt ustawy uwzględnia regulacje, w stosunku do których nie ma możliwości, aby mogły być podjęte za pomocą alternatywnych środków.